

8. Rusu E. Formarea inteligenței emoționale a studenților pedagogi. Chișinău: S.n. Tipografia Garomont-Studio, 2015. 218 p.
9. <https://www.abudiconsulting.com/emotional-intelligence-and-effective-communication-skills/> (vizitat 25.08,2018)
10. <https://franchetti.com/emotional-intelligence-impact-communication-workplace/> (vizitat 23.08.2018)
11. <http://opinforeview.blogspot.com/2007/08/inteligenta-emotionala-istoric.html> (vizitat 02.07.2018)
12. <https://www.skillsyouneed.com/general/emotional-intelligence.html> (vizitat 15.08.2018)

RELAȚIA DINTRE GÂNDIRE ȘI ATENȚIE LA COPIII DE VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ

Diana Antoci, dr. conf. univ.

Catedra Psihopedagogie și Educația Preșcolară, UST

Maria Bulicanu, masteranda UST, Catedra PEP, UST

psiholog s. Boldurești, r. Nisporeni

Rezumat. Prezentul articol relatează cercetarea referitor la relația dintre gândire și atenție la copiii de vârstă preșcolară. Analizând literaturi în domeniul psihopedagogic referitor la problema cercetării s-a lansat ipoteza precum că gândirea se află în strânsă legătură cu atenția la copiii preșcolari. În figuri am relatat repartizarea copiilor după nivelul de dezvoltare și coeficienții de corelație dintre gândire și atenție. În concluzie am determinat că gândirea cu atenția corelează pozitiv semnificativ la copiii de vârstă preșcolară.

Abstract. This article discusses the reference research on the relationship between thinking and attention in pre-school children. Analyzing literature in the field of psycho-pedagogy related to the research problem, the assumption was made that thinking is closely related to the attention of pre-school children. In the figures we have described the distribution of children by level of development and the correlation coefficients between thought and attention. In conclusion, we have determined that attention thinking positively correlates significantly with pre-school children.

Știința a cunoscut numeroase investigații referitor la relația dintre gândire și atenție. În asociere cu problemele de concentrare a atenției apare încetinirea gândirii și a mișcărilor, uitatul și problema de raționament. În formele ei superioare, atenția se învață se perfecționează și devine eficientă implementând mai ales rolul voinței și a gândirii. Deși rolul gândirii în procesul cunoașterii este extrem de mare, în definiția și caracterizarea ei ne lovim de o serie de dificultăți. Chiar dacă natura acesteia este diversă ele au întârziat în elaborarea unei viziuni unitare asupra psihologiei gândirii [apud. 7].

Principala caracteristică a gândirii preșcolarului este intuitivitatea, a cărei esență rezidă în faptul că el poate gândi ceea ce percepe, dar gândirea lui nu merge mai departe de

reprezentarea elementului perceput. O cauză simplă a problemei neatenției se datorează nu atât copilului, cât sarcinii de lucru pe care aceasta o face [apud. 1].

În viziunea noastră, un rol important în transformarea progresivă a atenției la copiii de vârstă preșcolară au mai multe procese psihice cognitive, inclusiv și gândirea. Este incontestabil faptul că în multe din instituțiile preșcolare nu se ține cont de varii posibilități în evoluția atenției prin intermediul dezvoltării altor procese psihice cognitive [apud. 8].

Ținem să menționăm faptul că este puțin cercetată problema interacțiunii dintre procesele psihice ale personalității, în special „gândire-atenție” în cadrul sistemului educațional actual.

Contradicția dintre cunoașterea insuficientă privind particularitățile relației dintre gândire și atenție la copiii de vârstă preșcolară în prezent, pe de o parte, și necesitățile perfecționării sistemului educațional, pe de altă parte, constituie problema cercetării și determină actualitatea temei în cauză. Scopul cercetării constă în determinarea particularităților psihopedagogice ale relației dintre gândire și atenție la copiii de vârstă preșcolară.

În rezultatul analizei literaturii din domeniul psihopedagogic referitor la problema cercetării nominalizată am lansat ipoteza conform căreia gândirea ca proces psihic cognitiv superior se află în strânsă legătură cu atenție la copiii de vârstă preșcolară. Presupunem, că relația dintre gândirea (logică, verbală și nonverbală, vizuală și eficientă) și atenția (volumul, comutarea, stabilitatea) la preșcolari este pozitivă semnificativă de intensitate medie și slabă.

Mihail Golu a elaborat o definiție operațională a gândirii care spunea că „gândirea este un sistem ordonat de operații de prelucrare, interpretare și valorificare a informațiilor, bazat pe principiile abstractizării, generalizării și anticipării și subordonat sarcinii alegerii alternative optime din mulțimea celor inițial posibile” [apud. 2].

Sintetizând abordările teoretice privind definiția de atenție ne vom axa pe cea propusă de Mihai Golu care adoptă o perspectivă similară: că atenția este un „proces psihofiziologic de orientare, concentrare și potențare selectivă a funcțiilor și activităților psihice și psihocomportamentale specifice în raport cu obiectul și finalitatea lor proprie, asigurându-le atingerea unui nivel optim de eficiență adaptativă [apud. 3].

În funcție de prezența s-au absența intenției de a fi atent, a scopului și efortului voluntar depus, atenția are diferite forme ea poate fi **involuntară** (formă elementară și primară de orientare-susținere a activității), **voluntară** (este dirijată de un scop conștientizat) [apud.1.]. Un rol important în realizarea activității, eficientizării reușitelor, au însușirile atenției ca: **volumul** (cantitatea de elemente asupra căreia se poate concentra atenția simultan); **stabilitatea** (capacitatea de a menține atenția asupra unui lucru o anumită perioadă de timp); **concentrarea** (capacitatea de a intensifica atenția asupra unui obiect și a o distrage de la altele); **distribuirea** (permite îndeplinirea simultană a mai multor activități); **flexibilitatea** (capacitatea de a reorienta atenția de la un obiect la altul) **comutarea**

(transferarea conștientă a atenției de la un obiect la altul). Atenția realizează o adaptare eficientă prin semnalarea evenimentelor, situațiilor, care se află în zona câmpului de conștiință. Fiind o dimensiune a tuturor proceselor psihice specifice și a tuturor formelor de activitate, atenția se transformă, într-o coordonată generală de definiție, a modului de relaționare a omului cu lumea [apud. 1].

Particularitățile psihologice ale copiilor de vârstă preșcolară, preșcolăritatea aduce schimbări importante în viața copilului, cât și a proceselor psihice cognitive ca gândirea și atenția, dar și în ceea ce privește planul rațional [apud. 5]. Jocul rămâne activitatea dominantă a acestei etape, el începe să se coreleze cu sarcinile de ordin instructiv-educativ.

Cercetarea experimentală a relației dintre gândire și atenție la copii de vârstă preșcolară care a avut ca scop stabilirea pe cale experimentală a legăturii reciproce între procesul psihic cognitiv superior – gândire și fenomenul psihic – atenție și determinarea aspectelor specifice ale relației respective.

Am încercat să elucidăm influența reciprocă a acestor structuri psihice ale personalității în perioada desfășurării activităților educative în instituția preșcolară, atunci când ființa umană este supusă într-o mai mare măsură impactului instruirii și educației, care se realizează conform unor standarde și programe generale.

La experiment au participat 70 de copii cu limită de vârstă de la 5 până la 7 ani, subiecții au fost supuși unor testări psihologice pentru a determina relația dintre gândire și atenție la copiii de vârstă preșcolară.

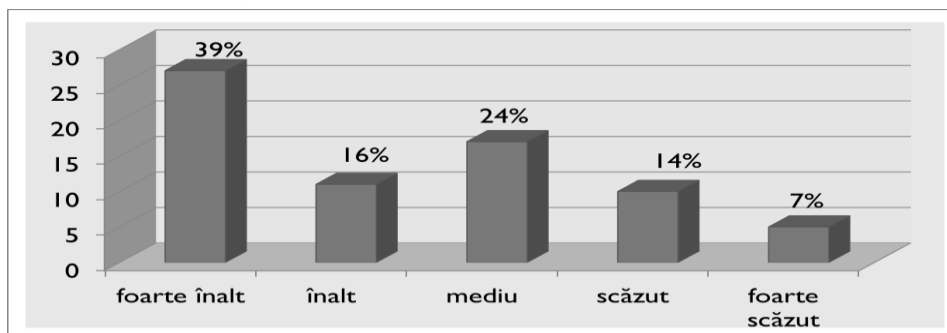

Fig.1. Repartizarea copiilor după nivelul de dezvoltare a gândirii în baza testului

Excluderea imaginii de prisos (după L. Savca)

În **Fig.1** sunt prezentate rezultatele testului „**Excluderea imaginii de prisos**” [6, p.70-74] care este destinat pentru studierea *nivelului verbal și nonverbal a capacității de generalizare, abstractizare și clasificare* la copiii de 5-7 ani. Rezultatul testării experimentale a gândirii în urma analizei am constatat că din eșantionul de 70 de copii la acest test cei mai mulți copii sunt cu nivel foarte înalt de dezvoltare a gândirii 39%, cu nivel înalt sunt 16% ceea ce înseamnă că acești copii au o gândire bine dezvoltată sau depistat și copii cu un nivel mediu cu nivel scăzut și foarte scăzut de dezvoltare acești copii au unele lacune în cunoștințe și capacități dar încearcă să se încadreze în rezolvarea lor procesele psihice sunt în conformitate cu vârsta. I-am plasat în felul următor după niveluri: nivelul foarte înalt - 27 copii; nivelul înalt - 11 copii; nivelul mediu - 17 de copii.

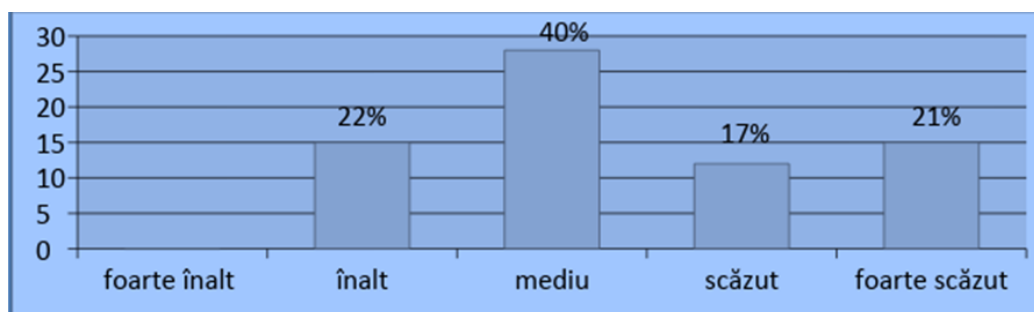

Fig.2. Repartizarea copiilor după nivelul de dezvoltare a gândirii în baza testului **Împarte pe grupuri** (după T.Г. Makeeva)

În **Fig.2.** sunt expuse rezultatele testului **Împarte pe grupuri**, [9, p.33-34] care are ca scop studierea gândirii logice la copii de vârstă preșcolară, unde observăm că cei mai mulți subiecți sunt cu nivel mediu de dezvoltare 40%. Cu nivel înalt sunt 22%, cu nivel scăzut sunt 21% , sau depistat și copii care au un nivel foarte scăzut gândirii în jur de 17%. Rezultatul testării experimentale a gândirii ne arată ca copiii au un vocabular limitat, viteza și concentrarea gândirii logice este înceată: nivelul înalt și foarte scăzut – câte 15 copii; nivelul mediu - 28 de copiii; nivelul scăzut - 12 copii.

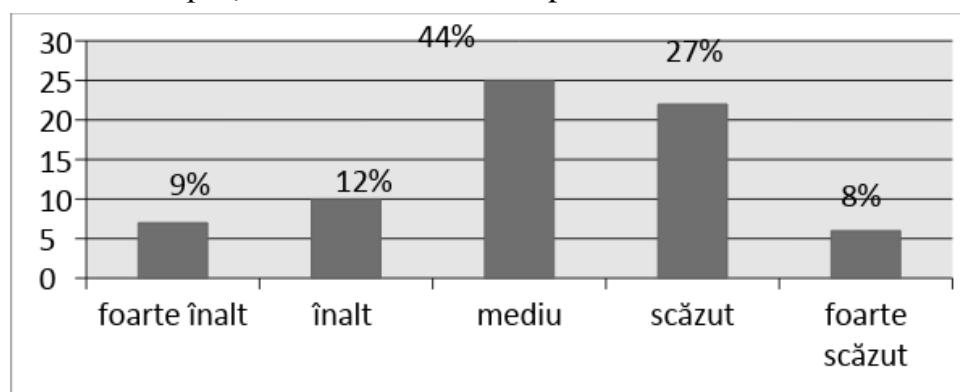

Fig.3. Repartizarea copiilor după nivelul de dezvoltare a atenției în baza testului **Inelele Landold** (după L. Savca)

Analizând **Fig.3** unde sunt prezentate rezultatele testului **Inelele Landold** [6, p.24-27] care a avut ca scop studierea *nivelului de dezvoltare a atenției, stabilitatea, productivitatea atenției* la copii de vârstă 5-7 ani. În urma analizării testului experimental de constatare am observat că: din numărul total 70 de copii cei mai mulți sunt cu nivel mediu de dezvoltare 44% cu nivel foarte înalt sunt 12%, cu nivel scăzut sunt 27%, și cu nivel foarte scăzut sunt 8% acești copii au o atenție destul de stabilă dar cu unele momente de abatere, mai ales unor împrejurări externe cum ar fi zgomotele subiecții au fost plasați în următoarele niveluri: nivelul foarte înalt - 7 copii; nivelul înalt - 10 copii; nivelul mediu - 25 de copii; nivelul scăzut - 22 de copii; nivelul foarte scăzut - 6 copii.

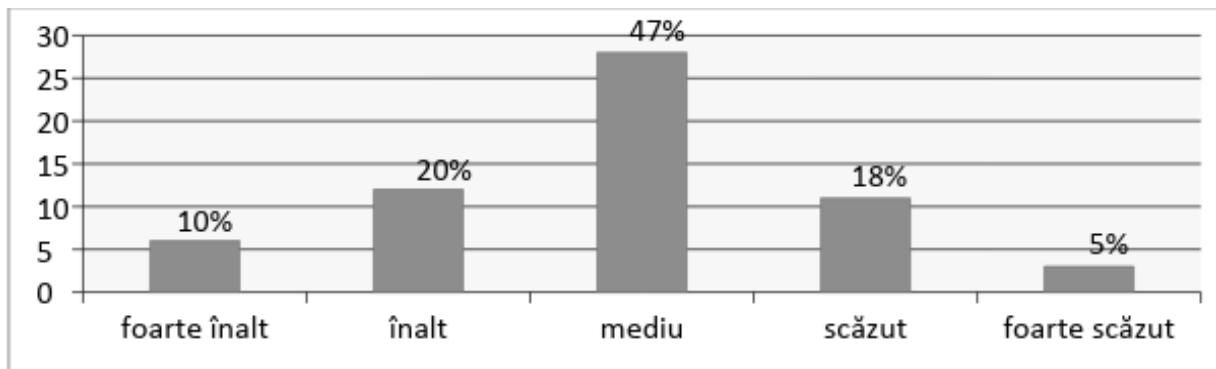

Fig.4. Repartizarea copiilor după nivelul de dezvoltare a atenției în baza testului **Caută și marchează** (după L. Savca)

În **Fig.4.** este prezentat rezultatul testului **Caută și marchează** [6, p.31-23] care este destinat pentru studierea *nivelului de dezvoltare a atenției voluntare, comutarea, stabilitatea și productivitatea atenției* în urma experimentului am constatat că: din numărul total de 70 de subiecți participanți cu nivel foarte înalt sunt 10%, iar cu nivel înalt 20% însă procentajul este mai scăzut decât cei cu nivel mediu care sunt în jur de 47%. În urma analizării testelor am mai constatat că sunt și copii care au un nivel foarte scăzut al atenției în jur de 18%.

Cei mai mulți subiecți sunt cu nivel mediu al atenției ceea ce înseamnă că volumul atenției este scăzut și întâmpină unele greutăți la concentrare, însă procesele psihice sunt dezvoltate în conformitate cu vârsta, cu nivel: nivelul foarte înalt - 6 copii; nivelul înalt - 12 copii; nivelul mediu - 28 copii; nivelul scăzut - 11 copii, nivelul foarte scăzut - 3 copii.

Pentru confirmarea sau infirmarea ipotezei de cercetare înaintate conform căreia gândirea ca proces psihic cognitiv superior se află în strânsă legătură cu atenția la copiii de vârstă preșcolară am inițiat prelucrarea statistică a datelor cu ajutorul programului SPSS-18,0 pentru determinarea coeficientului de corelație a rangurilor după Pearson.

În afara din acestea datele obținute în urma aplicării testului statistic Pearson ne vor permite să determinăm relația dintre gândirea (logică, verbală și nonverbală, vizuală și eficientă) și atenția (volumul, comutarea, distribuția, stabilitatea, flexibilitatea, concentrarea) la preșcolari care, am presupus, este pozitivă semnificativă de intensitate medie și slabă.

Conform datelor din **Fig. 6.** constatăm corelație atât pozitivă, cât și negativă dintre gândire verbală, non verbală, generală și atenție voluntară determinată în urma aplicării testului rangurilor Pearson. Corelația pozitivă semnificativă de intensitate medie evidențiem dintre:

- rapiditate și gândire nonverbală ($r=0,227$, $p\leq 0,05$);
- productivitate și gândire nonverbală ($r=0,250$, $p\leq 0,05$);
- volumul și gândire nonverbală ($r=0,182$, $p\leq 0,05$);
- productivitate și gândire verbală ($r=0,180$, $p\leq 0,05$);
- volumul și gândire verbală ($r=0,180$, $p\leq 0,05$);
- atenție și gândire verbală ($r=0,135$, $p\leq 0,08$);

- comutare și gândire verbală ($r=0,102$, $p \leq 0,1$);
- atenție și gândire generală ($r=0,109$, $p \leq 0,1$).

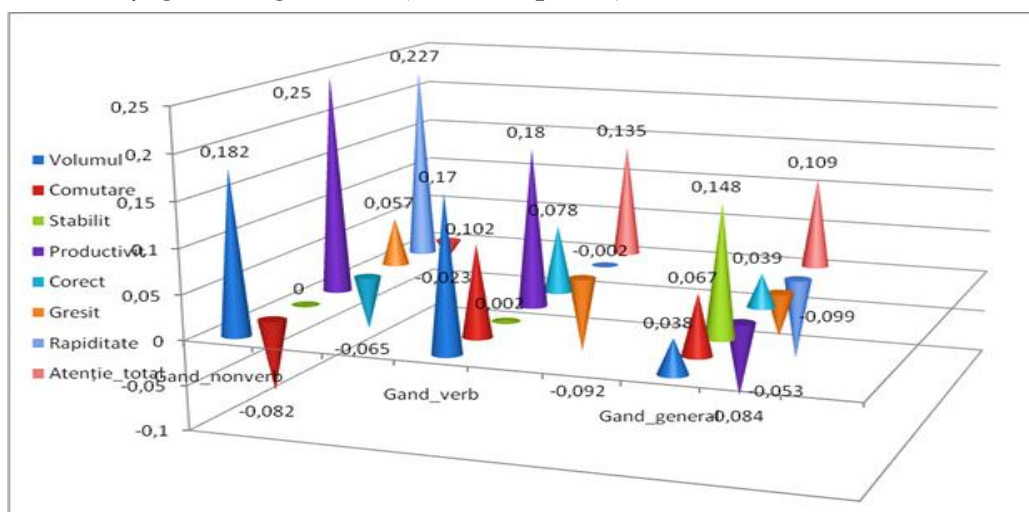

Fig. 6. Coeficienții de corelație dintre Gândire verbală, no verbală, generală și atenție voluntară după testul Pearson

În afara corelației pozitive semnificative a fost determinată și legătura pozitivă ne semnificativă, de exemplu, dintre:

- cantitatea greșelilor și gândirea nonverbală ($r=0,057$);
- corectitudinea și gândirea verbală ($r=0,078$);
- comutare și gândirea generală ($r=0,067$).

Totodată, noi am obținut coeficienții de corelație negativi ne semnificativi dintre:

- comutare și gândirea nonverbală ($r=0,082$).
- corectitudinea și gândirea nonverbală ($r=0,065$);
- productivitate și gândire generală ($r=0,053$).

În concluzie, gândirea cu atenția corelează pozitiv semnificativ la copiii de vârstă preșcolară. Studiul experimental al relației dintre gândire și atenție la copiii de vârstă preșcolară ne permite să constatăm, că prin intermediul gândirii, atenția poate atinge rezultate dinamice pozitive și, prin urmare constituind componentele de bază ale psihicului uman. Analiza rezultatelor cercetării și ralierea acestora cu ipoteza înaintată ne permite să afirmăm că în ansamblu ipoteza s-a confirmat. Sinteza rezultatelor cercetării teoretice și a datelor empirice obținute ne permit să formulăm următoarele concluzii generale:

- gândirea ca proces psihic cognitiv superior se află în strânsă legătură cu atenție la copiii de vârstă preșcolară;
- relația dintre gândirea (logică, verbală și nonverbală, vizuală și eficientă) și atenția (volumul, comutarea, stabilitatea) la preșcolari este pozitivă semnificativă de intensitate medie și scăzută;
- oscilatarea relației dintre gândire și atenție la copiii de vârstă preșcolară variază în dependență de condiții concrete de învățare și dezvoltare ale acestora.

Bibliografie

1. Cioară M. Psihologia generală. Atenția, Oradea: Ed. Universității din Oradea, 2006. 218 p.
2. Golu M. Fundamentele psihologiei. București: Ed. România de mâine, 2007. 832 p.
3. Golu M. Fundamentele psihologiei. București: Ed. România de mâine, 2000. 287 p.
4. Fluoru R. Psihologia atenției. București: Ed. Științifică, 1967, 289 p.
5. Trofăilă L. Psihologia dezvoltării. Chișinău: Reclama, 2007. 256 p.
6. Savca L. Psihoteste, volumul I. 136 p.
7. Zlate M. Psihologia mecanismelor cognitive. București: Polirom, 1999-2004.
8. Zlate M. Fundamentele psihologiei. București: Ed. ProHumanitate, 2000. 329 p.
9. Макеева Г.Т. Тестируем детей. Ростов н/Д.Феникс сост, 2007. 347 п.

ROLUL PROFESORULUI ÎN CONSILIEREA ELEVILOR

Tatiana Barbaroș, dr.științele educației, lector. univ.

Facultatea de Psihologie și Științele Educației

Universitatea Ovidius, Constanța, România

Rezumat. Printre multiplele roluri ale profesorului se regăsește rolul de consiliere al elevilor. Consilierea presupune asistarea elevilor în luarea unor decizii. În exercitarea acestui rol, profesorul colaborează și cu alți specialiști.

Abstract. Among the teacher's multiple roles is the role of student counseling. Counseling involves assisting students in making decisions. In exercising this role, the teacher collaborates with other specialists.

Profesorul în demersul său educativ exercită mai multe roluri, conform, R.Iucu. Printre acestea este și rolul de consilier [7, p. 35].

- **Planifică** activitățile cu caracter instructiv-educativ.
- **Organizează** activitățile clasei, stabilește programul muncii instructiv-educative.
- **Comunică** informații științifice și seturi axiologice sub forma mesajelor, stabilește canale de comunicare.
- **Conduce** activitatea desfășurată la clasă, direcționând procesul formării elevilor
- **Coordonează** activitățile clasei în totalitatea lor.
- **Motivează** elevii prin diverse forme de întăriri pozitive și negative.
- **Consiliază** elevii în activitățile școlare și cele extrașcolare.
- **Controlează** elevii în scopul cunoașterii stadiului de realizare a obiectivelor.
- **Evaluează** măsura în care scopurile instructiv-educative au fost îndeplinite.

În sens larg, consilierea școlară, e un proces intens de acordare a asistenței psihopedagogice elevilor, studenților și celorlalte persoane implicate în procesul educațional (profesori, părinți, tutori și autorități școlare).

În cadrul grupurilor școlare, conform afirmațiilor G.Tomșa, consilierea reprezintă o formă particulară de interacțiune și influențare, care contribuie la omogenizarea liniilor